

ABSTRAKT

Diplomová práce popisuje vývoj trendů ve vzdělávání žáků s mentálním postižením ve vybraných zemích. Cílem diplomové práce je popsat a porovnat odlišnosti v rámci shodného trendu ve vzdělávání osob s mentálním postižením ve Španělsku, České republice, Francii a Québecu. V souladu s formulovaným cílem jsou formulovány výzkumné otázky.

První celek práce se věnuje trendům a přístupům k osobám s mentálním postižením v globálním kontextu a lidským právům v mezinárodních dokumentech. Následně je vymezeno mentální postižení a popsány některé psychologické aspekty osob s postižením ovlivňující edukační proces. Práce pokračuje popisem vývoje trendů ve vzdělávání osob s mentálním postižením v komparovaných zemích v kontextu legislativních a koncepčních dokumentů a zákonů, které se vztahují k tématu práce.

Výzkumná část práce se zaměřuje na analýzu textů a komparaci částí školských zákonů jednotlivých zemí. Komparace evoluce vzdělávacích trendů je provedena z časového hlediska. K hlubšímu pochopení dané problematiky jsou uskutečněny rozhovory s rodiči a pedagogy dětí s mentálním postižením. S ohledem na cílovou skupinu jsou v rámci kvalitativní strategie zvoleny polostrukturované rozhovory.

Výsledky práce vycházejí z analýzy rozhovorů s informanty a obsahové analýzy textů. Časový přehled odhalil délku úseku, kterým jednotlivé země při zavádění integračního a inkluzivního trendu prošly. Konkluzí srovnání časového průběhu je konstatování velké časové ztráty v případě Česka, které začalo upouštět od segregačního trendu ve vzdělávání osob s mentálním postižením až po roce 1989.

Aktuálním trendem je ve všech čtyřech komparovaných zemích trend inkluzivní. V jednotlivých zemích byly zjištěny shody a odlišnosti při praktické aplikaci inkluzivního vzdělávání osob s mentálním postižením. Byl zjištěn rozpor mezi přáními informantů formulovanými na základě jejich osobní zkušenosti a požadavků Úmluvy o právech osob s postižením, která tvoří kontext práce. Z názorů informantů vyplynulo, že vzdělávání ve speciálních školách je pro žáky s těžkým stupněm postižení přínosnější než v běžné škole. Účastníci rozhovorů poukázali na problémové jevy, se kterými se jako rodiče nebo učitelé dětí s mentálním postižením setkávají.

V závěrečné části práce je formulováno doporučení pro praxi, které částečně vychází z výsledků rozhovorů. Výsledky diplomové práce mohou být využity jako inspirace pro tvorbu inovací ve vzdělávání žáků a studentů s mentálním postižením v České republice.

